

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

**Snaha Spojených států o demokratizaci Iráku:
společenské a politické důsledky**

Bakalářská práce

Autor práce: Kristýna Pokorná

Studijní program: Mezinárodní teritoriální studia

Vedoucí práce: PhDr. Jan Hornát

Rok obhajoby: 2018

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 27. dubna 2018

Kristýna Pokorná

Bibliografický záznam

POKORNÁ, Kristýna. *Snaha Spojených států o demokratizaci Iráku: společenské a politické důsledky*. Praha, 2018. 48 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií. Vedoucí bakalářské práce PhDr. Jan Hornát.

Rozsah práce: 58 576 znaků

Abstrakt

Po teroristickém útoku na Spojené státy v roce 2001, společně se změnou amerického prezidenta a invazi do Afghánistánu došlo ke změně americké zahraniční politiky. Irák byl označen za darebný stát a stal se tedy jedním z terčů Spojených států v rámci nově vyhlášené války proti terorismu. V březnu 2003 došlo k invazi Spojených států do Iráku s hlavním cílem nastolit v Iráku demokracii. Práce analyzuje společenské a politické dopady invaze na iráckou společnost. Mapuje chyby, kterých se Spojené státy dopustily během okupační správy. Islámský radikalismus je v současnosti jedním s nejdiskutovanějších témat na celém světě. Islámský stát v současnosti představuje jednu z největších globálních hrozeb. Přesto, že rozmach této organizace pozorujeme hlavně v posledních čtyřech letech, tato práce hledá souvislosti mezi rozmachem Islámského státu a invazi Spojených států do Iráku v roce 2003. V první části se práce zabývá příčinami invaze a samotnou invazí Spojených států do Iráku. Následně analyzuje okupační správu Spojených států a její společenské i politické důsledky. Ve třetí kapitole práce mapuje vývoj organizace Islámský stát. V poslední kapitole práce uvádí souvislosti mezi invazí a rozmachem Islámského státu.

Abstract

Along with the terrorist attack of September 2001, change of the president and invasion into Afghanistan, the USA changed its foreign policy. Iraq was marked as one of the targets of the USA and its War on Terrorism. In March 2003 the US intervened in Iraq with the aim to remove the regime of Saddam Hussain and establish a democratic regime. This thesis analyses the social and political consequences of the invasion. It deals with the identified mistakes that the US made during its occupation of Iraq. Islamic radicalisation is currently one of the most debated topics worldwide. Moreover, at present the Islamic State is one of the biggest global threats and even though we can see the spread of this organisation in last four years, this thesis look for the connection between the spread of ISIS and invasion of the US to Iraq in 2003. The first part deals with the reasons to intervene and with the intervention. The next part analyse the results of the invasion and the occupation administration of Iraq. Then, it describes the development of the Islamic state. In the last part, the thesis points the connections between the invasion and the expansion of ISIS.

Klíčová slova

Islámský stát, USA, Invaze do Iráku, Blízký východ, demokratizace Iráku

Keywords

ISIS, United States of America, Invasion to Iraq, Middle East, democratisation of Iraq

Title/název práce

The effort of the United States to establish a democracy in Iraq: social and political consequences

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu mé práce PhDr. Janu Hornátovi za trpělivou revizi mé práce, cenné poznámky, rady, doporučení a celkové vedení práce.

Obsah

Úvod	2
1. Invaze Spojených států do Iráku	4
1.1 Příčiny americké invaze do Iráku	4
1.2 Operace Irácká svoboda	7
1.3 Oficiální prohlášení a cíle invaze do Iráku	7
2. Irák pod přímou okupační správou – Politické a společenské dopady	10
2.1 Irák pod vládou Prozatímní koaliční vlády	10
2.2 Strana Baas	13
2.2.1 Debaasifikace Irácké společnosti	13
2.3 Vyostřování konfliktu mezi sunnity a šíity a kurdská otázka	16
2.4 Rozdělení Iráku na okupační zóny	18
2.5 Zhoršování bezpečnostní situace	19
2.6 Neúspěšný proces demokratizace	21
2.7 Obraz Američanů jako špatných okupantů	21
2.7.1 Události z věznice Abu Ghrajb	21
2.7.2 Univerzita terorismu	22
2.7.3 Opomíjení kmenů	23
2.8 Předání správy země do rukou Iráčanů	25
3. Vznik Islámského státu	26
4. Rozmach Islámského státu jako jeden z důsledku invaze	28
Závěr	30
Summary	32
Použitá literatura	34
Teze bakalářské práce	40

Úvod

Se současným rozmachem organizace Islámský stát je často poukazováno na Spojené státy jako na viníky, či dokonce strůjce této novodobé globální hrozby.¹ Ve své bakalářské práci se zabývám společenskými a politickými dopady invaze Spojených států do Iráku v roce 2003. Odpovídám na otázku, jak ovlivnila invaze spojeneckých vojsk do Iráku rozšíření organizace Islámský stát a zda je kritický pohled na roli USA ve vztahu k tomuto uskupení založen na relevantních premisách. Vycházím z předpokladu, že nezvládnutá správa země po ukončení války a také vláda, které Spojené státy předaly správu nebyla dostatečně schopná spravovat zemi mimo velká města. V regionech tak vznikalo mocenské vakuum, které postupem času zaplnila právě organizace Islámský stát.

Primárně jsem si téma vybrala proto, že se dlouhodobě zajímám o region Blízkého východu, zejména potom o americko-blízkovýchodními vztahy. Dalším důvodem je fakt, že o propojení mezi rolí Spojených států v oblasti Blízkého východu a současným rozmachem Islámského státu se spekuluje již řadu let. Jsem si vědoma, že toto téma je velmi aktuální, což může být částečně nevýhoda. Uvědomuji si, že situace na Blízkém východě se může ze dne na den změnit, a proto jsem se rozhodla zabývat se převážně situací těsně po invazi než aktuálním děním v regionu.

V první kapitole se pro pochopení kontextu věnuji samotným příčinám a průběhu invaze do Iráku v roce 2003. V následující kapitole již analyzuji důsledky invaze na iráckou společnost. Hledám odpovědi na výše vytyčené otázky pomocí mapování souvislostí mezi nezvládnutou okupační správou a vzrůstem organizace islámského extremismu. V další kapitole potom mapuji vznik a vývoj Islámského státu, abych souvislosti doplnila. Následující kapitola potvrzuje mou tezi, tedy, že jedním z důsledků invaze Spojených států do Iráku je rozmach organizace Islámský stát.

Ve své práci jsem čerpala hlavně z knihy *Dějiny Iráku*² od Gombára a Pechy. Kniha

¹ *ISIS will remain a threat in 2018, experts warn* [online]. 2017 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://www.nbcnews.com/storyline/isis-terror/isis-will-remain-threat-2018-experts-warn-n828146>.
CIA director: ISIS still enormous threat despite group's battlefield setbacks [online]. 2017 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <https://www.cnn.com/2017/10/19/cia-director-mike-pompeo-isis-still-enormous-threat.html>.

² GOMBÁR, Eduard a Lukáš PECHA. *Dějiny Iráku*. Praha: Lidové noviny, 2013. ISBN 978-80-7422-249-8

vyšla v roce 2013, je tedy relativně aktuální a autoři se v ní poměrně intenzivně věnují okolnostem pádu režimu Saddáma Hussajna a následné okupační správě Spojených států. Dalším důležitým zdrojem byla kniha amerického novináře Weisse a syrského analytika Hassana – *Islámský stát: uvnitř armády teroru*³. Toto dílo se věnuje jak současnému rozmachu organizace, tak i její cestě k moci. Zásadními zdroji pro mou práci byli také zahraniční i tuzemské informační portály, protože situaci po invazi sledoval celý svět a vyšla tedy řada článků o aktuálním dění. Dalším podstatným zdrojem byla analýza zahraniční politiky – *Liberal Democracy Promotion in Iraq: a Model for the Middle East and North Africa*⁴, jejímž autory jsou Bridoux a Russell. Tato analýza v podstatě zpochybňuje proces ustavování liberální demokracie v tomto regionu a pohrává si s myšlenkou, že ne všude může být tato demokracie nastolena. Dalším významným pramenem, ze kterého jsem vycházela je část knihy *Intelligence and National Security – US Blunders in Iraq: De-Baathification and Disbanding the Army*⁵. Tato publikace se zabývá okupační správou Spojených států a mapuje jejich chyby.

³ WEISS, Michael a Hassan HASSAN. *Islámský stát: Uvnitř armády teroru*, 2015, ISBN 978-80-264-0883-3

⁴ *Liberal Democracy Promotion in Iraq: a Model for the Middle East and North Africa?* Foreign Policy Analysis, 2013, str. 327-346.

⁵ PFIFFNER, James P. *US Blunders in Iraq: De-Baathification and Disbanding the Army*. Intelligence and National Security, vol. 25, No. 1, 2010, str. 76-85.

1. Invaze Spojených států do Iráku

1.1 Příčiny americké invaze do Iráku

Na americké politické scéně převládal názor, že Irák patří mezi skupinu nepřizpůsobivých takzvaných „darebných států“ již koncem 20. století, kdy například tehdejší ministr obrany Donald Rumsfeld a americký spisovatel Francis Fukuyama vyzívali tehdejšího amerického prezidenta Billa Clintona k sesazení diktátorského vůdce Saddáma Husajna.⁶ K náhlé změně americké zahraniční politiky a činům namířeným proti Iráku došlo společně s intervencí do Afghánistánu, teroristickým útokem na Spojené státy a změnou amerického prezidenta. Bushova politika byla k Saddámově režimu nekompromisní.

Myšlenka intervence do Iráku se dostala více do popředí po teroristickém útoku na Světové obchodní centrum a Pentagon 11. září 2001. Tento útok byl jedním z nejhorších teroristických útoků novodobých dějin Spojených států, a právě Irák byl označen za podporovatele terorismu a komplice tvůrců útoku v září 2001.⁷

Za hlavní podezřelé útoku na Spojené státy byla a dodnes je považována teroristická skupina Al-Kajda vedená Usámou bin Ládinem. Po útocích na Světové obchodní centrum a Pentagon se spekulovalo také o zapojení iráckého diktátora Saddáma Husajna do tohoto útoku. Irácká vláda údajně podporovala terorismus a vlastnila jaderné zbraně.⁸ Po útoku se tedy Irák stal v očích Spojených států daleko větší hrozbou, neboť pokud by Irák poskytl tyto zbraně Al-Kajdě, hrozilo nebezpečí nejen Spojeným státům, ale celému světu. Viceprezident Richard Cheney ve svém projevu válečným veteránům 26. srpna 2002 oznámil, že Irák má bezpochyby zbraně hromadného ničení, které drží s cílem ohrožovat bezpečnost na Blízkém východě, americké spojence a Ameriku. Tato hrozba mohla být vyřešena nahrazením diktátorského režimu režimem demokratickým.⁹ Paradoxem je, že se nikdy žádné propojení mezi atentátem a Saddámem Husajnem nepotvrdilo.

⁶ GOMBÁR, Eduard a PECHA, Lukáš. *Dějiny Iráku*. 2013, str. 541.

⁷ *Bush Defends Assertions of Iraq-Al Qaeda Relationship* [online]. 2004 [cit. 2018-03-01]. Dostupné z: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A50679-2004Jun17.html>.

⁸ GOMBÁR, Eduard a PECHA, Lukáš. *Dějiny Iráku*. 2013, str. 544 – 546.

⁹ *Vice President Speaks at VFW 103rd National Convention* [online]. 2002 [cit. 2018-02-01]. <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/08/20020826.html>.

Viníkem útoku byla tedy označena skupina Al-Kajda a krátce po útocích prezident Bush vyhlásil „válku proti teroru“. Společně s tím oznámil, že Spojené státy mají právo zasáhnout tam, kde jsou teroristé nebo je jim pomáháno. Válku proti teroru vymezil větou: „bud' to jste s námi anebo s teroristy.“¹⁰ „Naše válka proti teroru začíná s Al-Kajdou, ale nekončí tady. Válka nebude u konce, dokud nebude nalezena, zastavena a poražena každá teroristická skupina na světě.“¹¹ „Postupně se začala formovat tzv. Bushova doktrína, hlásající udržení stávající vojenské převahy Spojených států nad zbytkem světa neomezeně dlouhou dobu.“¹² Téhož roku byla Bushova doktrína poprvé využita v praxi a v říjnu byly zahájeny vojenské údery proti Talibánu. Následně byl Irák oficiálně označen za nepřítele Spojených států s agresivními záměry proti nim. Prezident Bush 29. ledna 2002 pronesl Zprávu o stavu Unie, ve které mimo jiné označil Irák za zemi, která disponuje chemickými, biologickými a jadernými zbraněmi. Tím měl Irák ohrožovat nejen Spojené státy, ale celý svět.¹³

„Irák nadále projevuje nepřátelství vůči Americe a podporuje terorismus. Irácký režim plánoval tvorbu antraxu, nervového plynu a jaderných zbraní více než deset let. Jedná se o režim, který již použil bojový plyn, k zavraždění tisíce svých obyvatel.“¹⁴ Bush pak Irák společně se Severní Koreou a Iránem označil za „Osu Zla“. „Spojení těchto států s teroristy vytváří osu zla, která svým zbrojením ohrožuje světový mír. Usilováním o zbraně hromadného ničení režimy v těchto zemích představují vážné a rostoucí nebezpečí.“¹⁵ Myšlenku, že Irák je nebezpečný pro Spojené státy a celý svět podpořila řada významných osobností jako například arabista a islamolog profesor Bernard Lewis.¹⁶ V tu stejnou dobu usilovala OSN o umístění svých pozorovatelů na území Iráku, aby mohla být monitorována zejména výroba zbraní hromadného ničení. Irák se však dlouho bránil tomu, aby monitorovací, ověřovací a inspekční komise OSN, tzv. mise UNMOVIC, byla vpuštěna na jeho území.¹⁷ Nakonec byli inspektoři do země sice

¹⁰ GOMBÁR, Eduard a PECHA, Lukáš. *Dějiny Iráku*. 2013, str. 542.

¹¹ *Adress to a Joint Session of Congress and the American People* [online]. 2001 [cit. 2018-01-02]. Dostupné z: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/09/20010920-8.html>.

¹² GOMBÁR, Eduard a PECHA, Lukáš. *Dějiny Iráku*. 2013, s. tr 542.

¹³ *Ibid.*

¹⁴ *Bush, G. President Delivers State of the Union Address*, [online]. 2002 [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11.html>.

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ GOMBÁR, Eduard a PECHA, Lukáš. *Dějiny Iráku*. 2013, str. 543.

¹⁷ *U.N. weapons inspector Hans Blix faults Bush administration for lack of "critical thinking" in Iraq* [online]. 2004 [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: https://www.berkeley.edu/news/media/releases/2004/03/18_blix.shtml.

vpuštění, svou misi ale nedokončili, začátkem března 2003 došlo k evakuaci všech členů mise UNMOVIC.¹⁸

Plán invaze do Iráku měly Spojené státy vytvořeny v polovině roku 2002 a byl podpořen rozsáhlou diplomatickou kampaní, která měla útok ospravedlnit a podpořit.¹⁹ Ta vycházela hlavně z přesvědčení, že Irák skutečně disponuje zbraněmi hromadného ničení, spolupracuje s teroristickou skupinou Al-Kajda a porušuje lidská práva.

Výsledkem dlouhých diplomatických jednání byla rezoluce 1441 přijata 8. listopadu 2002.²⁰ Podle ní Irák znova porušuje předchozí rezoluce a vyzývá jej k poslední možnosti nápravy. Irák pod nátlakem souhlasil s návratem inspektorů UNMOVIC (Monitorovací, ověřovací a inspekční komise).²¹ Během následujícího vyjednávání na mezinárodní úrovni usilovaly Spojené státy s podporou Británie o další rezoluci, která by svolila k užití síly proti Iráku za nedodržování předchozí rezoluce. Spojenci Spojených států ve válce v Iráku jsou označováni jako koalice ochotných²². Koalice zahrnovala 49 států, které byly ochotné vystoupit proti Iráku na straně Spojených států ať už vojensky nebo jen slovně.²³ Proti intervenování do Iráku vystupovala mj. Čína, Francie, Německo a Rusko.

V březnu 2003 byla Radě bezpečnosti OSN předložena zpráva UNMOVIC se závěrem, že nebyly nalezeny žádné důkazy o zakázaných zbraních a aktivitách. Další vyjednávání o rezoluci tedy nemělo příliš smysl, a tak se Spojené státy a Británie přiklonily k tomu, že předchozí rezoluce 1441 je pro legitimizaci intervence dostačující. Dne 16. března 2003 se americký prezident Bush sešel s britským ministerským předsedou Blairm. Následující dny předložil Bush Husajnovi ultimátum, aby opustil Irák společně se svými syny a vyzval pracovníky OSN ke stažení.²⁴

¹⁸ GOMBÁR, Eduard a PECHA, Lukáš. *Dějiny Iráku*. 2013, str. 543.

¹⁹ Ibid.

²⁰ *Rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1441* [online]. 2002, [cit. 2018-03-03]. Dostupné z: <http://www.un.org/Depts/unmovic/new/documents/resolutions/s-res-1441.pdf>.

²¹ GOMBÁR, Eduard a PECHA, Lukáš. *Dějiny Iráku*. 2013, str. 543.

²² Coalition of willing

²³ *Bush: Join 'coalition of willing'* [online]. 2002, [cit. 2018-03-04]. Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2002/WORLD/europe/11/20/prague.bush.nato/>.

²⁴ *US President gives Saddam 48 hour ultimatum*. In: Youtube [online]. 21. 7. 2015 [cit. 2018-03-04]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1Xycyq2j8JI>.

1.2 Operace Irácká svoboda

Operace Irácká svoboda byl kódový název americké invaze do Iráku. Operace vypukla 20. března 2003 v 5:34 bagdádského času. Zúčastnila se ji „koalice ochotných“, tedy 148 000 amerických, 45 000 britských, 2000 australských a 194 polských vojáků. Na druhé straně bojovalo přibližně 375 tisíc mužů v armádě, přibližně 60 tisíc mužů v irácké gardě, okolo 30 tisíc Saddámových „mučedníků“ a 12 tisíc mužů ve zvláštní republikánské gardě.²⁵ Operace Irácká svoboda byla provedena i přesto, že pár dní před ní skoro 10 miliónů lidí po celém světě projevovalo svůj nesouhlas s válkou.²⁶

Cílem operace bylo dobýt hlavní město a zajistit ropná pole. Poté měly být nalezeny zbraně hromadného ničení. Jedním z cílů bylo zabít iráckého vůdce, a tak byla operace zahájena intenzivním bombardováním politických a vojenských objektů s předpokladem, že v některém z nich se skrývá Saddám Husajn se svými syny.²⁷ Závěrečné bitvy americké invaze se odehrály ve dnech 3. až 12. dubna 2003. Symbolem vítězství koaličních vojsk se stalo svržení sochy Saddáma Husajna iráckým lidem v Bagdádu 9. dubna 2003. Pár dní na to byl obsazen Mosul a město Tikrít. První květnový den roku 2003 pak prezident Bush pronesl projev o dokončení mise a hlavní bojové operace byly ukončeny.²⁸

1.3 Oficiální prohlášení a cíle invaze do Iráku

Dne 18. března 2003 George Bush přednesl ultimátum. „Moji spoluobčané, události v Iráku dosáhly konečných dnů, kdy je nutno udělat rozhodnutí. Po více než deset let Spojené státy a další národy trpělivě a čestně bojovaly o odzbrojení iráckého režimu bez války. Tento režim se zavázal odhalit a zničit všechny zbraně hromadného ničení jako podmínku ukončení války v Perském zálivu v roce 1991.“²⁹

„Od té doby se svět zapojil do 12ti let dlouhého diplomatického vyjednávání. V Radě bezpečnosti OSN byla schválena více než desítka resolucí. Byly poslány stovky inspektorů, kteří dohlíželi na odzbrojení Iráku. Naše dobrá víra se nevrátila.“...

„Mírumilovné úsilí o odzbrojení iráckého režimu znovu a znovu selhalo, protože

²⁵ GOMBÁR, Eduard a PECHA, Lukáš. *Dějiny Iráku*. 2013, str. 546.

²⁶ KEEGAN, John. *Válka v Iráku*, 2006, str. 270.

²⁷ Ibid.

²⁸ Ibid.

²⁹ *A transcript of George Bush's war ultimatum speech from the Cross Hall in the White House* [online]. 2003 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2003/mar/18/usa.iraq>.

nejednáme s mírumilovným mužem.“... „Uznávající hrozbu pro naši zemi, Kongres Spojených států v loňském roce hlasoval v drtivé většině, aby podpořil použití síly proti Iráku. Amerika se snažila spolupracovat s OSN na řešení této hrozby, protože jsme chtěli tento problém řešit klidně.“... „Dnes, žádný národ nemůže tvrdit, že Irák se odzbrojil. A nebude odzbrojen tak dlouho, dokud bude moc v rukou Saddáma Husejny.“... „A všichni iráčtí vojenští a civilní zaměstnanci by měli pečlivě poslouchat tohle varování. V jakémkoliv konfliktu, váš osud bude záviset na vašich činech. Nezničte ropné vrty, zdroj bohatství, který patří iráckému lidu. Nedodržujte žádný příkaz k použití zbraní hromadného ničení proti komukoliv, včetně iráckého lidu. Válečné zločiny budou stíhány. Váleční zločinci budou potrestáni. „Pouze jsem se řídil rozkazy“ nebude bráno jako obrana.“... „To je budoucnost, kterou si vybíráme. Svobodné národy mají povinnost bránit naše lidi spojením se v boji proti násilí. A dnes, jako jsme již udělali v minulosti, Amerika a naši spojenci přijali tuto zodpovědnost.“³⁰

Spojené státy si stanovily oficiální cíle a vydaly řadu oficiálních prohlášení.³¹ Přímá okupační správa Spojených států si stanovila za nejdůležitější cíl prosadit v Iráku liberální demokracii a tržní ekonomiku. Demokracie měla reprezentovat veškerý irácký lid zahrnující sunnity, šíity a Kurdy. Měli být zadrženi členové strany Baas a odsouzen jejich diktátorský režim, který založil Saddám Husajn a jeho rodina.³² „Spojené státy společně s dalšími zeměmi budou usilovat o dosažení svobody a míru v tomto regionu. Našeho cíle nedosáhneme přes noc, ale časem to přijde.“³³

Humanitním cílem bylo osvobodit irácký lid od diktátorské vlády Saddáma Husajny, to mělo vést k silnému, sjednocenému a stabilnímu státu. Podpořit rekonstrukci Iráku a poskytnout jeho obyvatelstvu humanitární pomoc. Spojené státy měly za cíl také bojovat za práva žen v muslimském světě.³⁴

³⁰ Ibid.

³¹ CARNEY, A. Stephen. *Allied Participation in Operation Iraqi Freedom*. [online]. 2011 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: https://history.army.mil/html/books/059/59-3-1/CMH_59-3-1.pdf.

Iraq: a chronology of UN Inspections. [online]. 2002 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: https://www.armscontrol.org/act/2002_10/iraqspecialoct02.

DALE, Catherine. *Operation Iraqi Freedom: Strategies, Approaches, Results, and Issues for Congress*. [online]. 2009 [cit. 2018-3-19]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/natsec/RL34387.pdf>.

³² BASSIL, Youssef. *The 2003 Iraq War: Operations, Causes, and Consequences*. [online]. 2011 [cit. 2018-03-13]. Dostupné z: <http://www.lacsc.org/papers/papera1.pdf>.

³³ a transcript of George Bush's war ultimatum speech from the Cross Hall in the White House [online]. 2003 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2003/mar/18/usa.iraq>.

³⁴ Ibid.

Z vojenské perspektivy bylo hlavním záměrem odstranit hrozbu nebezpečnou nejen Spojeným státům, ale celému světu, tedy podporovatele terorismu a údajného spojence teroristické skupiny Al-Kajda. „Na podporu důkazu spolupráce mezi Irákem a Al-Kajdou, tajné zpravodajství Spojených států vydalo zprávy o setkání mezi Bin Ládinem a Iráckou zpravodajskou službou.“³⁵ Údajně se Bin Ládin setkal s iráckým zpravodajským důstojníkem v letech 1994 a 1995 v Chartúmu. Nicméně neexistují žádné důkazy o tom, že toto setkání skutečně proběhlo.³⁶ Měly být zneškodněny zbraně hromadného ničení včetně těch biologických, chemických, nukleárních a raket středního doletu.³⁷

Co se týká ekonomiky, tak úmyslem invaze bylo ochránit ropné bohatství, které mělo být využito k rekonstrukci státu a mělo dojít k omezení černého trhu.³⁸

³⁵ KATZMAN, Kenneth. *Iraq and Al Qaeda: Allies or Not?* [online]. 2004 [cit. 2018-03-05]. Dostupné z: <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a474967.pdf>.

³⁶ Ibid.

³⁷ Ibid.

³⁸ Ibid.

2. Irák pod přímou okupační správou – Politické a společenské dopady

Invaze měla signifikantní vliv na budoucnost americké zahraniční politiky. Později vzniklo i pojmenování situace po invazi, tzv. „Irácký syndrom“ vytvořil paralelu k následkům které měl Vietnam na Spojené státy.³⁹ Americká společnost ztratila veškeré iluze z války a další invaze se poté do Iráku obávala. Liberální demokracie měla být rychle dosažena přímou okupační správou Spojených států. „Problematická demokratizace irácké společnosti se neubírala stejnou cestou, jakou se vydala v Německu nebo v Japonsku po roce 1945, ani ostatně tou cestou, kterou zvolil bývalý sovětský blok po pádu Berlínské zdi... Nikde se americká armáda ještě nesetkala s tak zuřivým odporem ze strany těch, které právě osvobodila od tyranie.“⁴⁰

„Lze argumentovat, že invaze do Iráku byla úspěšná, protože byly položeny základy demokracie. Na druhou stranu, lze také říci, že invaze byla selhání, protože nedošlo k položení kořenů liberální demokracie.“⁴¹ Spojené státy předpokládaly, že v Iráku budou vítání s otevřenou náručí a že moc bude jednoduše předána prodemokratickým stranám. Po rychlém vítězství spojeneckých vojsk se však objevily problémy. I přes přítomnost ozbrojených složek, Spojené státy nezvládly uspět v otázce politické proměny.

Situace po sesazení Saddáma Husajna se nevyvíjela podle představ, neboť nastalo období, jež lze charakterizovat jako bezprostřední chaos. Na počátku tohoto chaosu byla nezvládnuta americká invaze, která v zemi vytvořila jakési mocenské vakuum, které bylo postupem času zaplněno radikálním islámem.

2.1 Irák pod vládou Prozatímní koaliční vlády

Spojené státy si představovaly, že americká přímá okupační správa bude trvat jeden rok a Iráčané budou mít po tu dobu pouze poradní hlas.⁴² Nedlouho po invazi byla zformována přechodná vláda, Prozatímní koaliční správa,⁴³ která měla sloužit než dojde k ustavení demokratické vlády. Koaliční správu pomocí dekretů vedl Američan Paul

³⁹ MUELLER, John. *The Iraq Syndrome* [online]. 2005 [cit. 2018-03-20]. Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/articles/north-korea/2005-10-01/iraq-syndrome>.

⁴⁰ KEPEL Gilles. *Válka v srdci islámu*, 2006, str. 178.

⁴¹ BRIDOUX, Heft a RUSSELL Malcolm. *Liberal Democracy Promotion in Iraq: a Model for the Middle East and North Africa?* Foreign Policy Analysis. No. 9, 2013, str. 327-346.

⁴² GOMBÁR, Eduard a PECHA, Lukáš. *Dějiny Iráku*. 2013, str. 547.

⁴³ Coalition Provisional Authority (CPA)

Brenner⁴⁴ a měl v rukou zákonodárnou, výkonnou i soudní moc. Brenner ihned po svém příjezdu do Bagdádu vydal dva z mnoha dekretů, které měly pomoci řešit situaci v zemi. 16. května vydal Brenner první dekret⁴⁵, kterým rozpustil stranu Baas a zahájil proces „debaasifikace“, kterému se více věnuji v jiné kapitole. O týden později vydal další dekret, kterým rozpustil všechny vojenské, bezpečnostní a zpravodajské orgány předešlého režimu.

Byla ustavena Irácká vládní rada, která měla 25 Iráčanů všech náboženských a etnických skupin. Byli jmenováni Prozatímní koaliční správou a představovali nejvyšší orgán Irácké republiky. Složení vládní rady bylo tedy různorodé, ale rada tak nebyla schopna téměř žádné dohody.⁴⁶ Byla ustavena Irácká průzkumná skupina, která měla sloužit k nalezení zbraní hromadného ničení na území Iráku. Výsledkem jejího šetření bylo, že tyto zbraně se v Iráku nenašly a Irácká průzkumná skupina tvrdila, se na území Iráku nenacházely již od devadesátých let.⁴⁷ Na scénu začaly vystupovat významné osobnosti z iráckého politického exilu. Z ilegality vystoupila sunnitská Irácká islámská strana a Irácká komunistická strana.

V listopadu 2003 Američané prohlásili, že Iráku bude navrácena suverenita k 30. červnu 2004 a volby do irácké poslanecké sněmovny se budou konat ke konci roku 2005. Dne 8. března 2003 byla podepsána prozatímní ústava, nazvána Zákon o správě státu pro přechodnou dobu (Transitional Administrative Law).⁴⁸ V ústavě byly zakotveny principy demokratického státu a vlády, práva a povinnosti iráckých občanů a principy svobody a federalistického uspořádání.⁴⁹ Prozatímní ústava se přímo nezabývala tím, jak by měla irácká vláda vypadat. Vytvoření nové vlády byl velmi komplikovaný proces, kterým se zabývala jak Koaliční provizorní správa, Irácká vládní rada, tak i OSN skrze speciálního

⁴⁴ Paul Bremer, narozený v roce 1941, je americkým expertem na krizový management, terorismus a vnitrostátní bezpečnost.

⁴⁵ CPA. *Coalition provisional Authority order number 1*. [online]. 2003 [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: <https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB418/docs/9a%20-%20Coalition%20Provisional%20Authority%20Order%20No%201%20-%2005-16-03.pdf>.

⁴⁶ PONÍŽILOVÁ, Martina. *Regionální rád a mocnosti Blízkého východu*. 2016, str. 119.

⁴⁷ JONES, Gary and ROBERTS, Bob. *WHAT PLANET ARE THEY ON? IRAQ SURVEY GROUP: Saddam had no WMD* [online]. 2004 [cit. 2018-04-04]. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/339460579/CE97DDA1ABB4307PQ/8?accountid=1723>.

⁴⁸ KATZMAN, Kenneth a HUMUD, E. Carla. *Iraq: Politics, Security, and U.S. Policy*. [online]. 2015 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/mideast/RS21968.pdf>, str. 14.

⁴⁹ GOMBÁR, Eduard a PECHA, Lukáš. *Dějiny Iráku*. 2013, str. 555.

vyslance Lakhdara Brahimiho.⁵⁰

Byl vypracován přesný plán nastolování demokracie. Volby do přechodného národního shromáždění byly naplánované na 30. ledna 2005, 15. srpna 2005 měla být vypracována trvalá ústava schválena v referendu. Celostátní volby byly naplánované na 15. prosince 2005.

Na obnovu země měl dohlížet úřad pro rekonstrukci a humanitární pomoc (ORHA), založený 20. ledna 2003 jeho práce však nebyla plněna příliš dobře. V čele ORHA stál generál Jay Garner, který se kvůli bezpečnostní situaci nemohl příliš pohybovat po zemi a neměl tak dostatečné a včasné informace o situaci v zemi. Dalším selháním byli samotní úředníci ORHA, kteří neměli příliš znalostí o fungování iráckých ministerstvech.⁵¹ Jedním z úkolů organizace ORHA bylo zajištění chodu iráckých ministerstev v období mezi pádem Saddámovy vlády a ustavením nové demokratické vlády. Toho mělo být dosaženo pomocí ministerského poradního týmu sestaveného pro každé ministerstvo. Tým se skládal ze seniorních poradců (senior advisors) a Iráckých emigrantů (Iraqi Expatriates). Například ministerstvo financí mělo na starost rozpočet, výběr celních poplatků, dluh a danění. Americkou vedoucí organizací bylo americké ministerstvo financí a USAID⁵². Seniorním poradcem byl David Nummy a iráckým emigrantem Sinan Al-Shabibi. Celkem bylo ustaveno 23 týmů ke všem iráckým ministerstvům.

Ve dnech 21. a 22. února 2003 ORHA vedla schůzi známou jako *the february rock drill*. Schůze se účastnili všichni představitelé americké vlády, kteří se nějakým způsobem podíleli na rekonstrukci Iráku. Cílem schůze bylo ujistění, že všichni vědí, jaké jsou jejich povinnosti, byly stanoveny časové harmonogramy. Projednávaly se ministerské poradní týmy. Schůze objevila několik problémů, kterým musela ORHA čelit. Například to, že nebylo tak jednoduché přimět americkou vládu, aby poskytla lidi do ministerských týmů. ORHA existovala v době schůze teprve měsíc a nebylo tedy příliš prostoru pro dosazení zkušených a vysoce postavených osob do ministerských týmů.

⁵⁰ KATZMAN, Kenneth. *Iraq: Politics, Security, and U.S. Policy* [online]. 2015 [cit. 2018-03-19]. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/mideast/RS21968.pdf>, str. 14.

⁵¹ HAHN, Peter. *Missions accomplished? The United states and iraq since world war I*. 2011, str. 156-168.

⁵² Agentura Spojených států amerických pro mezinárodní rozvoj

ORHA tak nakonec nezvládla výzvy, kterým musela čelit a došlo k přesunu moci z ORHA na CPA v čele s Paulem Bremerem.⁵³ Douglas Feith, navrhoval, aby Američané usilovali o získání co největšího počtu Iráčanů na svou stranu, čímž měli nabudit dojem, že nejde o okupaci, ale o osvobození.⁵⁴ Spojené státy tak trochu spoléhaly na to, že Iráčané budou na jejich straně. To se ale nestalo.

2.2 Strana Baas

Režim Saddáma Husajna se v době jeho vlády v letech 1979 až 2003 opíral o irácké křídlo Socialistické strany arabské obrody, která se nazývá strana Baas.

Baasismus je teorie arabského socialismu úzce spjata s arabským nacionalismem. Strana Baas vznikla za 2. světové války v Sýrii a jejím cílem bylo sjednotit Araby do společné vlasti, takže tato teorie hlásá, že Baasisté vidí jednotlivé arabské státy jako regiony či provincie arabské země. V Iráku byla strana založena v 50. letech minulého století. I přes inspiraci levicovými myšlenkami si Baasisti zvládli uchovat antikomunistický postoj. Krátce po vzniku se do strany přidal Saddám Husajn. Během převratu v roce 1963 se strana na chvíli dostala k moci a tři roky později se konal další, úspěšnější převrat a Husajn se stal náměstkem generálního tajemníka strany. V roce 1968 uspořádal Husajn společně s Al-Bakrem⁵⁵ úspěšný převrat. V roce 1978 se Husajn stal prezidentem.

Strana Baas finančně zajišťovala Iráckou armádu, za Husajnovy vlády se počet vojáků v armádě zvyšoval a zlepšovala se rovněž armádní technika. Stranický vliv na armádní složky si Husajn zajišťoval dosazováním svých příbuzných a blízkých do čelních pozic. Vytvořil například Ministerstvo průmyslu a vojenské industrializace do jehož čela byl jmenován Kamil Majid, jeho zeť.

2.2.1 Debaasifikace Irácké společnosti

Proces debaasifikace začal na rozkaz Brenera bezprostředně po invazi a jeho chopení se moci. Hlavní představitelé Saddámova režimu, včetně samotného Husajna byli

⁵³ PFIFFNER, James P. *US Blunders in Iraq: De-Baathification and Disbanding the Army*. Intelligence and National Security, vol. 25, No. 1, 2010, str. 76-85.

⁵⁴ Ibid.

⁵⁵ Ahmad Hasan al-Bakr byl společně s Husajnem hlavním představitelem strany Baas. V letech 1973–1979 byl prezidentem Iráku.

pronásledování. Po dopadení byli hledaní odsouzeni k trestu smrti, ten Saddámův byl vykonán v prosinci 2006. Americká armáda dokonce vydala jakési hrací karty, které měly identifikovat hledané a měly tak napomoci k jejich dopadení, Husajn byl pikové eso.⁵⁶ Karet bylo celkem 55 a byli na nich hlavní představitelé Saddámova režimu, například jeho synové.⁵⁷

První dekret (Coalition Provisional Authority Order Number 1 of 16 May 2003) zajišťoval, že všichni seniorní členové dosavadní vlády budou mít zakázáno sloužit nové vládě.⁵⁸ První tři vrstvy pracovníků všech ministerstev a čtyři vrstvy členů strany Baas byly odstraněny. To vedlo k tomu, že se bez práce a téměř bez závazků ke státu ocitlo 85 000 lidí, které Bremer označil za „opravdové věřící“ a obdivovatele Saddámova režimu. Takhle byla zneškodněna vrstva společnosti mířící na univerzity, pracující ve zdravotnictví nebo v dopravním průmyslu. Bremer nechal vyhodit klíčové techniky, kteří zajišťovali elektřinu, vodu a dopravní infrastrukturu v zemi. Největším problémem debaasifikace bylo, že Bremer držel veškerou autoritu ve svých rukou. Umístil synovce Ahmeda Chalabiho, Sama do čela debaasifikační rady. Podle generála Sancheze, byla volba Chalabiho, který již léta nebyl v Iráku nejhorší možnou volbou.

Ještě podstatnějším dekretem vydaný Paulem Bremerem bylo rozpuštění Irácké armády.⁵⁹ Nejprve bylo rozhodnuto, že irácká armáda je dobrý nástroj k udržení interní i externí bezpečnosti, a proto bude i nadále fungovat v období okupace. To, jak došlo k překroucení tohoto rozhodnutí není nikomu jasné. Bremer navzdory doporučení profesionálů a armády vydal rozkaz číslo dva, kterým rozpustil armádu. Ozbrojené síly pojímaly 385 000 v ozbrojených složkách, 285 000 policie a 50 000 v prezidentské bezpečnosti.⁶⁰ Ti, kteří patřili ke špičce Saddámova režimu se již do práce ve státní správě vrátit nemohli. Tak se k baasistům přidaly další tisíce nezaměstnaných, a navíc ozbrojených Iráčanů. Na svou obranu Bremer tvrdil, že v době, kdy přijel do Iráku byla místní armáda již poražena a rozpuštěna sama o sobě. Tvrdil, že byla zničena

⁵⁶ GOMBÁR, Eduard a PECHA, Lukáš. *Dějiny Iráku*. 2013, str. 548.

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ CPA. *Provisional Authority Order Number 1, De-baathification of Iraqi society*. [online]. 2003 [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB418/docs/9a%20-%20Coalition%20Provisional%20Authority%20Order%20No%201%20-%20205-16-03.pdf>.

⁵⁹ CPA. *Coalition Provisional Authority Order Number 2, Dissolution of entities* [online]. 2003 [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB418/docs/9b%20-%20Coalition%20Provisional%20Authority%20Order%20No%202%20-%20208-23-03.pdf>.

⁶⁰ PFIFFNER, James P. *US Blunders in Iraq: De-Baathification and Disbanding the Army*. Intelligence and National Security, vol. 25, No. 1, 2010, str. 76-85.

infrastruktura armády, neexistovaly jednotky. Jedním z důvodů, proč irácká armáda přestala bojovat proti Američanům bylo, že v červnu 2002 byly po celé zemi rozmístěny letáky informující iráckou armádu o tom, že pokud přestanou bojovat na straně Saddáma, budou po ukončení války přijati do post saddámovské armády. Když potom Walter Slocombe⁶¹ přijel do Iráku, považoval všechny členy irácké armády za Saddamovy loajalisty. S bývalými příslušníky armády bylo jednáno, mnoho z nich souhlasilo s návratem na své místo. Bremer však z nějakého důvodu nechal tato jednání ukončit. Odhaduje se, že většina armády by byla zpět užitečná během dvou týdnů. Iráčané vnímali jednání spojených států jako porušení slibu a přispělo to k negativnímu vnímání okupantů.⁶²

„Ani prezident Bush, ani pracovníci Bílého domu se nedrželi běžné politiky před tím, než byly tyto dvě rozhodnutí vydána. Co je však jasné je, že tato rozhodnutí rozpustit armádu a provést debaasifikaci společnosti byla provedena proti rozsudku Jaye Garnera a dalších významných hlasů zabývajících se plánováním správy po válce. Rozhodnutí byla provedena bez konzultace se státním tajemníkem Colinem Powellem, vedoucím CIA Georgem Tenetem nebo například poradcem pro národní bezpečnost Ricem.“⁶³ Je jasné, že během vydávání dekretů, které měly signifikantní vliv na následující vývoj Iráku došlo k pochybení. Je možné, že se Bremer rozhodoval čistě podle sebe, ale je málo pravděpodobné, že by o tom v Bílém domě nevěděli.

Po vydání dekretů se bez práce a téměř bez závazků rázem ocitlo několik stovek tisíců mladých mužů, hlavně vojáků a ostatních členů bezpečnostních složek a strany Baas. Zpátky do státní správy již baasisté ani vysoce postavení členové bývalé armády nemohli, protože dekry kromě rozpuštění strany a armády zajišťovaly také zákaz zapojení vyšších stranických funkcionářů do chodu nové státní správy. „Likvidace armády o počtu 300 000 mužů, provázena debaasifikační kampaní odstraňující osoby na základě jejich hodností a kontaktů, nikoli chování bylo považováno za trestnou a diskriminační politiku nových šiitských vládců proti sunnitům. V jejich řadách se proto rychle šířily pocity nespravedlnosti a zatrpklosti. Výsledkem bylo, že mnozí

⁶¹ Bývalý ministr obrany a poradce pro bezpečnost a obranu CPA. Byl dobrým pomocníkem P. Bremera.

⁶² PFIFFNER, James P. *US Blunders in Iraq: De-Baathification and Disbanding the Army*. Intelligence and National Security, vol. 25, No. 1, 2010, str. 76-85.

⁶³ Ibid.

Iráčané sáhli po zbraních ve jménu odporu proti americké okupaci jejich vlasti.⁶⁴ Řada bývalých členů ozbrojených složek a úředníků se začala přidávat do různých organizací. Jednou z nejznámějších organizací se stala Army of the Men of the Naqshbandi Order v jejíž čele stál Izzat Ibrahim al – Douri, bývalý irácký vicepremiér. Společným cílem všech undergroundových organizací se postupem času stal boj proti okupační správě řízené Spojenými státy.

Právě na mladé, nespokojené a rozhořčené Iráčany začal al-Bagdádí a jeho stoupenci cílit. Nabízel jim možnost postavit se jejich společným nepřítelům a u toho si vydělat peníze. „Důležití jsou ti střední důstojníci. Těmto chlápům se začala třást půda pod nohama. Jak jinak si teď mají vydělávat na živobytí? Musejí vydělávat peníze, protože jejich rodiny mají hlad. ‚Když nachystám léčku na konvoj, sestavím z pár dávek nějakou improvizovanou výbušninu, tihle chlápci mi zaplatí.‘ Nakonec se ukázali být docela úspěšní a přidali se k řadě povstaleckých skupin včetně Al-Kajdy.“⁶⁵ Řekl bývalý činitel Pentagonu Richard, který rovněž tvrdil, že to, že al-Bagdádí prováděl nábor z řad bývalé irácké armády dávalo smysl. „Máme sklon nebrat iráckou armádu vůbec vážně, ale byla to profesionální armáda, velmi velká armáda.“ řekl.⁶⁶

A tak právě „oběti“ debaasifikace značně rozšířily řady povstalců, ze kterých se postupem času stali islámisté. Bývalí členové ozbrojených složek a úředníci, kteří do nedávna byli vysoce postavení a uctívání se cítili ublíženě, pomstychtivě a ponížně. Jejich bývalé postavení, konexe a vliv se teroristům hodil. „Jsem si naprosto jist, že saddámisté, kteří pašovali ropu v devadesátých letech, aby se vyhnuli sankcím OSN, dělají nyní totéž pro ISIS.“⁶⁷ Baasisté se pokoušeli využít vlajku ISI k tomu, aby opětovně získali vládu nad některými oblastmi.⁶⁸ „Hněv proti Spojeným státům vzrostl kvůli ponižujícímu rozpuštění irácké armády a debaasifikačnímu zákonu, zavedenému nejprve provizorně a poté vtělen do ústavy.“⁶⁹

2.3 Vyostřování konfliktu mezi sunnity a šíity a kurdská otázka

Poklidně spolu soužili první muslimové jen krátkou dobu. Brzy začal proces

⁶⁴ FAWAZ, A. Gerges. *Islámský stát cesta k moci*, 2017, str. 75.

⁶⁵ WEISS, Michael a Hassan HASSAN. *Islámský stát: Uvnitř armády teroru*, 2015, str. 101.

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid, str. 242.

⁶⁸ Ibid, str. 99.

⁶⁹ FAWAZ, A. Gerges. *Islámský stát cesta k moci*, 2017, str.74.

rozštěpování islámu do několika větví a od nepaměti docházelo ke vzájemným konfliktům mezi těmito větvemi. Rozdílem mezi těmito dvěma nejvíce zastoupenými skupinami v islámu, sunnity a šíity, je to, koho považují za následníka proroka Mohameda. Když po smrti Mohameda v roce 632 vyvstala otázka, kdo bude následujícím vůdcem muslimské obce, většina Mohamedových přívrženců se shodla, že si chtějí nového vůdce zvolit, tato skupina se nazývá sunnitě. Oproti tomu vystupovala druhá skupina, šíité, která tvrdila, že Mohamedovým následovníkem by měl být jeho příbuzný. Po roce 632 uznali sunnitě za svého vůdce Abu Bakr as – Siddiq, jednoho z nejbližších Mohamedových společníků. Šíité pak považovali za svého vůdce Ali Ibn Abi Taliba, příbuzného Mohameda. Dnes tvoří sunnitě více než 85 procent všech muslimů na světě. V Iráku však zastupují a historicky zastupovali sunnitě menší část, a to je dnes přibližně 35 procent.⁷⁰

Saddám Husajn se hlásil k sunnitskému islámu. Když se v roce 1979 stal prezidentem, šíité začali být utlačováni. Husajn prosazoval sunnity ve vládě, umístil je do vedoucích funkcí států a byli upřednostňováni i ve veřejném životě. Napětí mezi oběma náboženskými skupinami od 80. let neustále vzrůstalo. Když Američané v roce 2003 svrhli vládu sunnitů, ozvala se vlna nespokojenosti sunnitské a sekulární populace s nově nastolovanou vládní strukturou. Poprava a soudní proces se Saddámem Husajnem byl potom sunnity chápán jako pomsta ze strany šíitu. Tyto dvě skupiny měly společnou jen nenávisť vůči americké správě a sobě vzájemnou. Sunnitě stáli na straně Al-Kajdy a ISI od okupace téměř denně docházelo k bombovým útokům a byly prováděny také etnické čistky.

Při volbách do iráckého parlamentu v roce 2005 se sunnitě na popud Zarkáviho a baasistů pokusili o bojkot voleb. Zarkávi se obával, že šíité dostanou po letech utlačování opět moc a chtěl tedy volby delegitimovat. Bojkot byl sice úspěšný, ale výsledkem bylo že šíité skutečně volby vyhráli. Bezpečnostní situace se tak nadále zhoršovala. Spory mezi větvemi islámu přispívali k nestabilitě států již nějakou dobu, po invazi se však začali ukřivdění a násilně sesazení sunnitě přiklánět k radikálnímu islámu. Okupace Iráku Spojenými státy tento dlouholetý spor sice nezpůsobila, ale konflikt se vyostřil tím, že po dlouhých letech, kdy ve státní správě vládli sunnitě došlo

⁷⁰ *Sunnis and Shia in the Modele East*[online]. 2013 [cit. 2018-03-12]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-25434060>.

ke zvratu a šíité měli v rukou moc.

Po sesazení Saddáмова režimu došlo nejen k vyhocení otázky mezi náboženskými větvemi Islámu, rovněž se vyhrotil konflikt s kurdským obyvatelstvem. Irák je rozdělen na tři geopolitické oblasti, šíitský jih, sunnitský střed a kurdský sever. Mezi těmito oblastmi s odlišnou politickou kulturou vládlo napětí dlouhá léta. Saddám stejně jako šíity potlačoval také Kurdy. Kurdové se rozhodli připojit na stranu Spojenců a řada z nich se přidala do jejich armády. Nová ústava z roku 2005 Kurdům zajišťovala status federálního subjektu a uznala kurdský jazyk jako jeden ze dvou úředních jazyků.⁷¹ Lze tedy říci, že pro Kurdy byla invaze přínosná, nicméně Spojené státy narušily něco, co v Iráku dlouhodobě fungovalo a zajištěním práv Kurdů mohlo dojít k rozhněvání dalších národnostních skupin, třeba Ázerbájdžánců.

2.4 Rozdělení Iráku na okupační zóny

Spojené státy během okupace Iráku využily zkušeností z dob okupace Německa a Japonska po roce 1945. Irák byl rozdělen do třech okupačních zón, Jižní zóna byla kontrolována a okupována Velkou Británií. Tato zóna s centrem v Basře se skládala ze čtyř provincií al-Basra, al-Muthanná, Dhí Qár a Majsán. Další zóna spadala pod Polské vedení a nacházely se v ní jižní centrální provincie Bábil, al-Qádisíja, Wásit a an-Nadžaf. Centrální a Severní zóna byly spravovány Spojenými státy. Ve třech kurdských provinciích byla přítomnost okupačních vojsk minimální.⁷² Okupanti si zřídili základny ve starověkých památkách, které byly mnohdy nenávratně poškozeny, což přispělo k nenávisti okupantů.⁷³

Irák byl dále rozdělen na „zelenou zónu“, kde žili představitelé a příznivci nového režimu. Zelená zóna byla centrum města Bagdád, které bylo přísně střeženo koaličním vojskem. Obyvatelé této zóny postupem času přestali střeženou oblast opouštět a zcela se izolovali. Zbytek města byl tzv. „rudá zóna“. Tato zóna byla centrem odporu vůči americké okupaci. Centrem odporu proti okupaci se stal tzv. „Sunnitský trojúhelník“, tvořen Bagdádem, městem Ramadí a Tikrít.

⁷¹ *No longer forgotten: a Kurdish view of the Iraq war* [online]. 2013 [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2013/mar/11/not-forgotten-kurd-perspective-on-iraq-war>.

⁷² GOMBÁR, Eduard a PECHA, Lukáš. *Dějiny Iráku*. 2013, str. 550.

⁷³ *Ibid.*

2.5 Zhoršování bezpečnostní situace

Jak bylo zmíněno výše, Američané sesadili Baasisty, čímž sesadili celou sunnitskou komunitu, která do té doby dominovala ve státním zřízení i v ozbrojených silách. Brenner rozpustil vojenské, bezpečnostní a zpravodajské orgány Saddámovy vlády. Takřka ze dne na den se několik desítek tisíců ozbrojených mužů ocitlo téměř bez závazků ve státě, kde nedrželi v podstatě žádnou politickou moc. Mnoho z nich se přidávalo k povstáním proti okupaci Spojenými státy. Členové Al-Kajdy páchaly teroristické útoky, sunnitsko-šítský konflikt se vyostřoval a bezpečnostní situace v Iráku se den ode dne zhoršovala.

Ve městech začaly řídit zločinecké gangy a nezaměstnanost rapidně vzrostla. „Zvláštní kategorií zločinů byly vraždy lékařů, učitelů a univerzitních profesorů a vědců, na nichž se podíleli jak extrémní islámisté, tak bývali baasisté.“⁷⁴ Nebyly obnoveny základní věci, jako je elektřina, a tak životní úroveň Iráčanů rapidně klesla a byli čím dál více s okupací nespokojeni.

Stát byl rozkrádán, bojkotován a ničen jeho obyvatelstvem. Takřka na denním pořádku bylo pouliční násilí, kriminalita se zvyšovalo a rostl také počet sebevražedných atentátů. Například 29. března 2003 se řidič taxíku, příslušník armády, odpálil ve městě Najaf, kde se sdružovaly americké síly k protiútoky. „Byl to první sebevražedný útok proti koalickým silám od začátku konfliktu.“⁷⁵ „Toto je požehnaný začátek na cestě k obětování a mučednictví k vyvolání toho co oni nečekali.“⁷⁶ Ten samý den uvedl Irácký viceprezident Táhá Jasín Ramadán, že v Iráku jsou tisíce dobrovolníků připravených k sebevražedným útokům proti koalickým silám.⁷⁷

19. srpna 2003 bylo v hotelu Canal v Bagdádu během bombového útoku zabito okolo 17 příslušníků OSN a okolo 100 zraněno, protože hotel sloužil jako ústředna OSN. Susan Manuel, mluvčí OSN, druhý den uvedla, že bombardování hotelu představuje nejhorší útok na organizaci ve své historii. Útok byl spáchán pouhých 12 dní po tom, co

⁷⁴ Ibid, str. 552.

⁷⁵ *Suicide bomber kills troops as Saddam unleashes 'martyrs'* [online]. 2003 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/northamerica/usa/1426101/Suicide-bomber-kills-troops-as-Saddam-unleashes-martyrs.html>.

⁷⁶ Ibid.

⁷⁷ *Válka v Iráku – 10. den* [online]. 2003 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://zpravy.idnes.cz/online.aspx?online=1000989&strana=2>.

explodovalo auto před jordánskou ambasádou na druhé straně Bagdádu a zabilo minimálně 17 lidí.⁷⁸

Jen o 10 dní později se konal nejkrvavější útok od pádu Saddáмова režimu. Auto s výbušninami explodovalo před šíitskou mešitou v Iráku a zabilo při tom okolo 100 šíitů., kteří se shromažďovali k páteční modlitbě. Útok byl pro šíitskou komunitu v Iráku devastující, mezi oběťmi byli nejvýznamnější představitelé šíitského islámu v Iráku.

Po invazi se objevilo rozsáhlé rabování. Irácké národní muzeum bylo vyrabováno kvůli tomu, že místo nebylo dostatečně hlídáno.⁷⁹ Kromě obrovských archeologických ztrát došlo v Iráku k odcizení velkého počtu zbraní, které byly následně využívány povstalci při vzpouřách proti Spojeným státům. Spojené státy nedokázaly zajistit ochranu klíčových míst a bezpečnost v iráckých ulicích.

Centrem povstání se stal sunnitský trojúhelník. „V říjnu a listopadu 2003 se v rámci „ramadánské ofenzívy“ začalo povstání rozrůstat. Američané odpověděli operací „železné kladivo“ při níž byl zajat Saddám Husajn. Útokům byli vystaveni i koaliční vojáci. Dne 12. listopadu v an-Nasiríjii zahynulo 19 italských vojáků a 29. listopadu 2003 jižně od Bagdádu padlo za oběť 8 španělských vojáků. Symbolem sunnitského povstání se stalo město al-Fallúdža. Ve městě bylo 31. března 2004 napadeno vozidlo soukromé americké bezpečnostní služby Blackwater se čtyřmi ozbrojenými příslušníky. Lidé mrtvá těla posádky zapálili, zohavené mrtvolky pak vláčeli po městě a pověsili na most přes Eufrat. Americká námořní pěchota poté provedla odvetnou operaci Rozhodná odpověď (Vigilant Resolve). Po obležení města následovaly tuhé boje s městskými guerillami v ulicích, které si vyžádaly stovky mrtvých.“⁸⁰

Američané očekávali odpor příslušníků Saddámovského režimu, členů strany Baas, ale časté útoky na civilisty, špatné životní podmínky a povrchní chování okupačních vojsk

⁷⁸ *After the war: Truck Bombing, huge suicide blast demolishes U.N. headquarters in Baghdad, top aid officials among 17 dead* [online]. 2003 [cit. 2018-4-1]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2003/08/20/world/after-war-truck-bombing-huge-suicide-blast-demolishes-un-headquarters-baghdad.html>.

⁷⁹ *US Army was told to protect looted museum*, [online]. 2003 [cit. 2018-4-5]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2003/apr/20/internationaleducationnews.iraq>.

⁸⁰ GOMBÁR, Eduard a PECHA, Lukáš. *Dějiny Iráku*. 2013, str. 554.

způsobily všeobecnou nenávist vůči Američanům a koaličním jednotkám. Povstání se začalo šířit, došlo k omezování protiamerických médií.⁸¹ Ve větších iráckých městech se střetávaly jednotky koaličních vojsk s domácími, šiitskými i sunnitskými povstanci. Boje, které v Iráku probíhaly, útoky, které byly páčány a obecná nespokojenost Iráckého obyvatelstva byli živnou základnou pro radikalizaci a destabilizaci státu. Právě příznivci režimu Saddáma Husajna a ozbrojenci se stali tažnou silou Al-Kajdy a později Islámského státu.

2.6 Neúspěšný proces demokratizace

Po pádu Saddámovy režimu, Irák volal po svobodě, Spojené státy i přes masivní podporu ozbrojených složek proces demokratizace nezvládly. Krom toho, že Spojené státy udělaly několik výše zmíněných pochybení došlo také k rozporu v tom, jak demokracii vnímají Američané a jak ji vnímají Iráčané. V průzkumu toho, co je nejdůležitější pro budoucnost odpověděli Iráčané takto: bezpečnost, zaměstnání a slušná životní úroveň a demokratická vláda. Avšak pro Iráčany, Egyptany, Libijce a Tunisany znamená ve skutečnosti demokracii sociální. „Forma demokracie, která umožňuje větší zasahování vlády do regulace politické ekonomie.“ Spojené státy propagují liberální demokracii. Americký model demokracie je založený na oddělené exekutivní, legislativní a jurisdikční moci a její decentralizaci. Bezpečnostní situace v Iráku však neumožňovala decentralizaci moci, nastolení demokratizace bylo relativně jednoduché v poměrně bezpečné zelené zóně v Bagdádu. V provinciích proces demokracie čelil vzpourám Iráčanů, kteří měli v komunitách své jméno a moc. To je odrazem silné sociální struktury, na které je Irák založen.⁸² Američané v podstatě vůbec nerespektovali, že liberální demokracie nemusí být správná volba při demokratizaci Blízkého východu.

2.7 Obraz Američanů jako špatných okupantů

2. 7. 1 Události z věznice Abu Ghrajb

Vězeňský areál nacházející se nedaleko Bagdádu využívala americká armáda od září 2003. Oddělená část vězení byla určena k věznění pachatelů útoků proti americkým vojákům nebo těm, kteří mohli Spojeným státům poskytnout cenné informace. Právě

⁸¹ Ibid.

⁸² *Liberal Democracy Promotion in Iraq: a Model for the Middle East and North Africa?* Foreign Policy Analysis, 2013, str. 327-346.

v této části vězení docházelo k nelidskému zacházení s vězni. Na veřejnost se dostaly fotografie sexuálního zneužívání vězňů americkými vojáky, vězňů obmotaných do elektrod nebo například fotky trýzněných vězňů vedle kterých pózovali američtí vojáci s palcem zvednutým nahoru.⁸³ Tento skandál způsobil vlnu odporu vůči americké armádě nejen v Iráku, ale rovněž ve Spojených státech. Veřejnost byla pobouřena chováním vojáků. V Iráku tyto události přispěly k podpoře iráckého povstání proti americké okupaci, ve Spojených státech to vedlo k pohoršení společnosti.

2.7.2 Univerzita terorismu

Americká vězení byla Al-Kajdou a později Islámským státem používána jako džihádistické univerzity. Tou nejznámější je „University of Camp Bucca“.

Camp Bucca bylo detenční centrum řízené armádou Spojených států nacházející se na jihu Iráku v provincii Basra. Camp Bucca využívali Američané k zadržování vězňů na základě odposlechů a zpravodajských informací v letech 2003 až 2009. Camp Bucca byl označen jako „tlakový hrnec extremismu“, Camp Bucca bylo místem, kde se členové budoucího IS rekrutovali, spojovali a hlavně radikalizovali.⁸⁴ Vězni si vyměňovali kontaktní údaje na elastickém pásu spodního prádla tak, aby po propuštění měli síť kontaktů. „Když jsme se dostali ven, telefonovali jsme. Každého, kdo pro mě byl důležitý jsem měl zapsaného na bílém elastickém pásu. Měl jsem jejich telefonní čísla, jejich vesnice. V roce 2009 jsme zase dělali to, co předtím, než nás chytli. Ale tentokrát jsme to dělali lépe.“⁸⁵ Zavzpomínal Abú Ahmed, který byl uvězněn v Camp Bucca v létě 2004. „V Bagdádu ani nikde jinde bychom se takto pohromadě nemohli setkávat, protože by to bylo velmi nebezpečné. Tady jsme byli v bezpečí, a navíc jsme se ocitli jen několik set metrů od celého vedení Al-Kajdy.“⁸⁶ Uvedl také.

Mnoho hlavních představitelů organizace Islámský stát, včetně Abu Bakr al – Bagdádiho, zde byli uvězněni a pravděpodobně se zde i setkali. Podle bývalých vojáků,

⁸³ Ibid.

⁸⁴ *Camp Bucca: The US prison that became the birthplace of Isis* [online]. 2014 [cit. 2018-04-15].

Dostupné z:

<https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/camp-bucca-the-us-prison-that-became-the-birthplace-of-isis-9838905.html>.

⁸⁵ WEISS, Michael a Hassan HASSAN. *Islámský stát: Uvnitř armády teroru*, 2015, str. 101

⁸⁶ Ibid.

analytiků a vojáků, tábor Bucca poskytl jedinečné prostředí pro radikalizaci vězňů a vězeňskou spolupráci. Bylo to místo, kde došlo k vývoji dnešních nejsilnějších džihádistických sil. Devět hlavních členů Islámského státu strávilo nějakou dobu ve vězení Camp Bucca. Kromě Bagdádiho, byl vězněm také následující vůdce, Abu Muslim al-Turkmani a vojenský vůdce Haji Bakr a řada dalších.

„Podle odhadu americké armády bylo v Camp Bucca uvězněno na 1 350 ostřílených takfiristických teroristů mezi dalšími patnácti tisíci vězni, avšak nikdo neměl téměř žádný přehled o tom, kdo s kým směl pobývat.“⁸⁷ Problémem tohoto detenčního zařízení bylo, že zde byli drženi nejnebezpečnější radikálové společně s takřka běžnými vězni, kteří do té doby nebyli zapojeni do žádné teroristické skupiny. Mnoho z vězňů nenastupovalo do zařízení s myšlenkami namířenými proti Američanům, ale spousta z nich s těmito myšlenkami Camp Bucca opouštěla. „Kdyby v Iráku nebyla americká vězení, tak by nebyl ani ISIS. Stvořilo nás to.“ Popsal jeden z členů ISIS v roce 2015.⁸⁸

Když byla v roce 2008 podepsaná Dohoda mezi Spojenými státy a Irákem o stažení amerických sil z Iráku, bylo stanoveno, že vězni zadržováni Američany budou buď propuštěni, anebo předáni do iráckého vězení. Téměř všichni vězni pak byli Iráčany propuštěni, protože byli považováni za nevinné. Vězni, kteří se provinili bojem proti americkým silám, již nebyli považováni za zločince a byli tedy propuštěni na svobodu. Drtivá většina z nich se po propuštění přidala k islámistům, neboť byli doslova naočkovaní radikálním islámem. „Pokud byste chtěli budovat armádu, je vězení perfektním místem, kde to můžete dělat. Poskytovali jsme jim zdravotní pomoc, spravovali zuby, živili je, a co bylo nejdůležitější, chránili jsme je před smrtí v boji.“⁸⁹ Řekl generálmajor Stone.

2. 7. 3 Opomíjení kmenů

Na Blízkém východě stále fungují společnosti z části na základě kmenové struktury. Kmenovou společností je i Irák a během vlády Saddáma Husajna byl nejmocnějším kmenem ten jeho, Tikrití. Husajn si byl vědom důležitosti těchto rodinných svazků

⁸⁷ Ibid, str. 98.

⁸⁸ LINDNER, Tomáš. *Spod'ary nám pomohly vyhrát válku* [online]. 2015 [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/zradili-american-kurdy>.

⁸⁹ WEISS, Michael a Hassan HASSAN. *Islámský stát: Uvnitř armády teroru*, 2015, str. 99.

a klanů. Kmeny proto byly za jeho vlády začleněny do svého protekčního systému, a tak se kmeny podílely například na pašování a šedém trhu.⁹⁰ V některých oblastech země kmenové právo, zásoboval kmeny zbraněmi a kmeny jej za to uznávaly jako svého vůdce.⁹¹ Irácká společnost tedy fungovala na základě překrývání se tradičních mocenských vztahů. Během procesu debaasifikace kmeny strádaly, jejich členové byli totiž považováni za přívržence starého režimu. Vůdci kmenů usilovali o to, aby měli i po nastolení nového režimu výsadní postavení ve společnosti. „Vůdci těchto kmenů – z nichž mnozí stále zaujímají klíčové pozice v místních orgánech – vystupují s rostoucí ochotou kooperovat s Koalicí, aby obnovili nebo udržovali svůj vliv v post saddámovském Iráku,“⁹² Bylo uvedeno v písemném sdělení pro Sbor náčelníků štábů. „Pokud to budou brát jako neúspěch, mohou se uchýlit k jiným akcím, aby si zajistili prosperitu a bezpečnost svých kmenů.“⁹³

„Jsou to naši lidé, ale musejí vědět, že to nemohou dělat po svém. Musejí pochopit, že jsme jediní, kteří jim mohou pomoci a kteří je mohou chránit.“⁹⁴ Uvedl vyjednaváč z IS. IS se vměšoval do interních záležitostí jednotlivých kmenů, podařilo se mu například ukončit dlouholetý spor mezi kmeny. Byla vytvořena pozice „emír pro kmenové záležitosti“. „ISIS je v naší oblasti novou autoritou a lidé spěchají, aby se představili jako vedoucí osobnosti a usilovali o své osobní zájmy. Kmenový systém je pro tyto lidi nade vše. Naši vedoucí představitelé to vědí, nejsme hlupáci.“⁹⁵ Řekl příslušník IS. Přístup k iráckým kmenům byl postupem času vstřípen do strategie IS. Menší kmeny se k IS přidávaly a ty větší IS sice nemuseli nutně ideologicky podporovat, ale usilovaly o to, aby jejich kraj nebyl bojovou zónou, a tak jej akceptovaly jako dočasnou vládnoucí sílu.

Američani naprosto opomíjeli důležitost kmenů při okupaci. „Nedílnou součástí úspěchu povstalců byl neúspěch Američanů v jejich angažmá s pravděpodobně nejdůležitějšími obyvateli sunnitského Iráku – což byly kmeny.“⁹⁶ Někteří podporovatele Saddáma donedávna vládli v částech země, které byly spravovány IS.

⁹⁰ Ibid, str. 59.

⁹¹ GOMBÁR, Eduard. Kmeny a klany v arabské politice, 2004, str. 201.

⁹² WEISS, Michael a Hassan HASSAN. Islámský stát: Uvnitř armády teroru, 2015, str. 58.

⁹³ Ibid.

⁹⁴ Ibid, str. 218.

⁹⁵ Ibid, str. 216.

⁹⁶ Ibid, str. 57.

2.8 Předání správy země do rukou Iráčanů

28. června 2004 byla rozpuštěna Koaliční provizorní správa a irácká vládní rada. Správa země byla poté formálně předána do rukou Iráčanů. Brenner okamžitě opustil Irák a vrátil se zpět do států. Prezidentem Iráku se stal Ghází al-Jáwir a premiérem Ajád Aláví, 30. ledna 2005 se konaly první všeobecné volby do Prozatímního národního shromáždění. Prozatímní národní shromáždění jmenovalo nového iráckého prezidenta, Džalála Tálabáního Al-Jawír byl zvolen předsedou parlamentu. V čele Irácké přechodné vlády⁹⁷ stal Ibráhím al – Džafarí.

Američané nadále zodpovídali za bezpečnostní situaci v zemi, neboť vojenská a politická moc zůstala v jejich rukou.⁹⁸ Spojené státy si sice vycvičily novou iráckou armádu a přesto, že se ukázala jako naprosto nefunkční, poskytovali a stále poskytují výcvik.

⁹⁷ Iraqi Transitional Government

⁹⁸ GOMBÁR, Eduard a PECHA, Lukáš. *Dějiny Iráku*. 2013, str. 555.

3. Vznik Islámského státu

Jak jsem již zmínila výše, invaze do Iráku vytvořila mocenské vakuum, které částečně vyplnili radikální islámisté. Výše zmíněné události, společně s politickou a společenskou situací přispěly k radikalizaci části irácké společnosti, ze které se postupem času zrodila organizace Islámský stát.

Islámský stát (dále jen IS) je převážně sunnitská džihádistická organizace⁹⁹, jejíž cílem je ustanovit na územích, kde žijí muslimové chalífát, tedy nadnárodní stát založený na islámském právu šaría. IS je skupina sunnitských extremistů, která ovládala území v Iráku a Sýrii ve kterých má převahu sunnitské obyvatelstvo.

Vznik a historie IS je spjat s osobou Abú Musy az – Zarkáviho, původním jménem Ahmad Fádil Nazzál al-Chalajla. Zarkávi pocházel z kmene Bani Hasan, což byla konfederace beduínů, kteří sídlili na východním břehu Jordánu a byli známí svou loajalitou vůči Hášimovskému království¹⁰⁰. Zarkávi nebyl dobrým studentem a v roce 1984 opustil školu a vydal se do světa zločinu. Poprvé byl ve vězení za držení drog a sexuální obtěžování. Později jej jeho bratranec charakterizoval slovy: „nebyl nijak velký, ale odvážný“.¹⁰¹ Zarkávi se zajímal o násilnou verzi džihádu. V roce 1989 se přidal k mudžahdínskému povstání proti sovětské okupaci Afghánistánu. Boje sice nestihl, ale dost se angažoval v médiích. Právě v Afghánistánu se seznámil se svým pozdějším duchovním vůdcem šejkem Abu Muhammadem al – Maqdisim.¹⁰² Oba se vrátili do Jordánska, kde však byli záhy uvězněni za přípravu teroristických operací.¹⁰³ Ve vězení se však stal ještě odhodlanějším, uvědomil si, že potřebuje vést ozbrojený džihád. Ve vězení naplánoval řadu útoku na křesťanské cíle v zemi, ty však Jordánská tajná služba znemožnila a Zarkáviho chtěla opět umístit do vězení. Zarkávimu se nějakým způsobem podařilo utéct do Afghánistanu, kde působil ve výcvikovém táboře Herat a zdokonalil se zde ve vedení lidí.¹⁰⁴ Právě v Afghánistánu se poprvé setkal s vůdcem Al-Kajdy, Bin Ládinem.

⁹⁹ Džihádismus v islámu potom chápeme jako proud islámského fundamentalismu, jehož cílem je nastolení islámského systému, zavedení šaría, přičemž džihádismus toleruje násilí, které k dosažení těchto cílů používá.

¹⁰⁰ Současné Jordánsko

¹⁰¹ WEISS, Michael a Hassan HASSAN. *Islámský stát: Uvnitř armády teroru*, 2015, str. 18.

¹⁰² Ibid, str. 26.

¹⁰³ STERN, Jessica a J. M. BERGER. *ISIS: The State of Terror*, 2016, str. 80.

¹⁰⁴ WEISS, Michael a Hassan HASSAN. *Islámský stát: Uvnitř armády teroru*, 2015, str. 28.

Zarkaví se však neztotožňoval s Al-Kajdou, která usilovala o nevměšování zahraničních států do islámského světa. Zarkaví prohlašoval, že je potřeba bojovat se šíity, kteří podle něj nepatřili do islámského světa.¹⁰⁵ V roce 1999 Zárkaví založil Organizaci monoteismu a džihádu, později byla tato organizace přejmenována na Základnu džihádu v Mezopotámii. Přesto, že se myšlenkově Bin Ládín a Zárkaví neztotožňovali, po invazi Spojených států spolu začali spolupracovat. V roce 2004 byla organizace Monoteismus a džihád spojena s Al-Kajdou a nesla název Al-Kajda v Iráku nebo též Al-Kajda v zemi dvou řek. Ten samý rok vzniknul také Poradní výbor mudžahedínu, který seskupil islámské organizace působící v Iráku. Šlo například o Islámskou armádu v Iráku, Armádu bojovníku nebo Armádu chalífů vedených správnou cestou. Zarkaví byl velmi brutální a v roce 2006 byl proto vyloučen z vedení Al-Kajdy. V květnu 2006 byl při americkém náletu zabit. Krátce po jeho smrti, v říjnu 2006 byl vyhlášen Islámský stát v Iráku (ISI). V čele ISI usedl emír Abu Umar al-Bagdádí, který usiloval o šíření Zárkavího myšlenek.

Po jeho smrti v roce 2010 došlo k dalšímu přejmenování organizace na Islámský stát v Iráku a Levantě (ISIL), Islámský stát v Iráku a Sýrii (ISIS) a nakonec jen Islámský stát (IS). Jako oficiální vznik organizace Islámský stát je označováno datum 28. června 2014, první den Ramadánu. Novým vůdcem iráckých islamistů se stal Abú Bakr al Bagdádí, který sám sebe označuje za Chalífu Ibrahima.

IS se odlišuje od všech ostatních radikálních islamistických uskupení, které doposud vznikly. Často je IS srovnáván právě s Al-Kajdou ze které de facto vzniknul. Cílem Al-Kajdy bylo vypudit americký vliv z muslimského území, svrhnout zkorumpované režimy v regionu Blízkého východu, zničit Izrael a obsadit Jeruzalém. Konečným úkolem mělo být ustanovení chalífátu s vládou práva šaría.¹⁰⁶ Lze tedy zpozorovat podobnost mezi Al-Kajdou a IS. Al-Kajda se však spíše soustředila na zastrašování Spojených států teroristickými útoky, aby snížili svůj vliv na Blízkém východě, kdežto IS primárně usiluje o vytvoření chalífátu.

¹⁰⁵ MURPHY, Dan. *Has Al Qaeda advanced its goals since 9/11?* [online]. 2006 [cit. 2018 - 20 - 03]. Dostupné z: <https://www.csmonitor.com/2006/0911/p10s01-wogi.html>.

¹⁰⁶ RIEDEL, Bruce. *The Search for Al-Qaeda: Its Leadership, Ideology, and Future*, 2008, str. 121.

4. Rozmach Islámského státu jako jeden z důsledku invaze

Z výše uvedených informací je jasné, že Spojené státy v době okupace Iráku nejednou pochybily. Američané očekávali, že budou v Iráku vítáni jako osvoboditelé, naprosto však ignorovali roky fungující systém, kterému veleli sunnitě. Ze dne na den je zbavili moci bez jakékoliv šance, že by se znova mohli podílet na chodu státní správy. Tak se ve společnosti ocitlo několik desítek tisíců mladých rozhněvaných mužů, kteří se stali cílovou skupinou pro radikalizaci. Američané si byli dobře vědomi důležitosti iráckých kmenů, ani tento fakt však nebrali dostatečně v potaz a znepřátelení si kmenových vůdců bylo fatální chybou. V amerických věznicích se společně setkávali a ovlivňovali džihádisté s běžnými vězni a nikdo neměl přehled o tom, kdo se s kým stýká. Radikalizace vězňů tak v podstatě probíhala pod zraky Američanů, ti s tím však nedokázali nic dělat. Skandály, které provázely období okupace jako ponižování iráckých vězňů ve věznici Abu Ghrajb, nebo ničení iráckých památek vedly k obecné nespokojenosti ve společnosti. Pracovní skupina Evropské Komise RAN Exit,¹⁰⁷ která se věnuje práci s navrátilci z bojů na straně Islámského státu tvrdí, že existují určité základní psychologické mechanismy, které jsou v procesu radikalizace přítomny. Patří zde například pocit křivdy, frustrace a vnímání nespravedlnosti. Právě takové pocity lze spatřovat napříč Iráckým obyvatelstvem během okupace Spojeneckými vojsky. Dále je taky tvrzeno, že obecně náchylnější ke zradikalizování jsou mladí lidé, kteří hledají svou identitu. Těch bylo po propuštění ze státní správy v Irácké společnosti několik desítek tisíců.

Lze říci, že právě nezvládnuté situace ze strany Američanů využil Zarkávi. Využil toho, že Prozatímní koaliční správa se neorientovala v irácké kultuře tak dobře jako on. Otevřel nespokojeným Iráčanům náruč v podobě islámského extrémismu. Před okupací, v době vlády Saddáma nebyl radikální islám v Iráku téměř vůbec přítomen, i Al-Kajda nabrala na síle až po pádu Saddáma Husajna, kdy mistrně využila nenávisti Iráčanů vůči Američanům. Iráčané se nepřidávali na stranu Zarkáviho čistě kvůli islámského extrémismu, někteří se neměli jak jinak uživit, neboť řadě z nich nový režim zakazoval vykonávat předešlé zaměstnaní a přidáním se k Zarkávimu a podobným skupinám si zajistili finanční příjem.

¹⁰⁷ *Radicalisation Awareness Network* [online]. [cit. 2018 - 20 - 03]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en.

Jiní měli zase touhu se Američanům „pomstít“ za to, co Iráku způsobili. Byli nespokojeni s nově nastolenou vládou, byli pohoršeni chováním Američanů. Část Iráčanů se přiklonila na stranu radikálního islámu i proto, že chtěli bojovat proti šíitům. Strhnutí dlouholeté nadvlády sunnitů vyostřilo konflikt mezi těmito náboženskými větvemi islámu a „ubližení“ sunnitů se přidávali na stranu Zarkáviho s cílem bojovat proti šíitům. Řada Iráčanů se zradikalizovala doslova pod dohledem okupantů, kdy byla uvězněna za ne až tak závažné zločiny a umístěná do stejných prostorů ve vězení jako členové radikálních skupin. Přišla tak k radikálnímu extremismu docela náhodou.

Barrack Obama v roce 2015 konstatoval, že IS vzniknul z Al-Kajdy, která dle jeho slov vzrostla z Invaze Spojených států do Iráku a uvedl, že se jedná o příklad nezamyšlených důsledků invaze.¹⁰⁸ Není jediný, kdo vidí za vznikem IS právě invazi. Bývalý americký vojenský poradce, David Kilcullen tvrdí, že by dnes IS neexistoval, kdyby nebylo invaze. Kilcullen prohlašuje, že největší strategickou chybou od invaze Hitlera do Ruska v roce 1941 byla invaze Spojených států do Iráku. Tvrdí také, že Spojené státy selhaly také při konsolidování politického procesu během odchodu o osm let později.¹⁰⁹

¹⁰⁸ *President Obama claims rise of Isis is 'unintended consequence' of George W. Bush's invasion in Iraq* [online]. 2015 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/president-obama-claims-rise-of-isis-is-unintended-consequence-of-george-w-bush-s-invasion-in-iraq-10115243.html>.

¹⁰⁹ *Former US military adviser David Kilcullen says there would be no Isis without Iraq invasion* [online]. 2016 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/iraq-war-invasion-caused-isis-islamic-state-daesh-says-military-adviser-david-kilcullen-a6912236.html>.

Závěr

Od pádu režimu Saddáma Husajna v roce 2003 se značně zkomplikovala bezpečnostní a sociální situace v Iráku. Pád jedné z nejtvrdějších diktatur na světě způsobil výrazné změny nejen v Iráku, ale rovněž v okolních státech. Invaze do Iráku a pád Saddámovy režimu vytvořil prostředí ideální k prohloubení konfliktu uvnitř státu založeném na rozdělení islámu na sunnitskou a šíitskou větev, který se v irácké společnosti sice nacházel několik století, ale invaze Spojených států vedla k jeho vygradování. Společně se společenskými a politickými změnami, které nastaly během okupace se naskytl prostor vhodný k rozmachu radikálních islámistických skupin, jakou je Islámský stát.

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala dopady invaze Spojených států na Irák. V první kapitole jsem mapovala samotné důvody pro invazi, její cíle a průběh invaze, která započala v březnu 2003. V kapitole další jsem uvedla dopady invaze na iráckou společnost. Analyzovala jsem chyby, kterých se Spojené státy dopustily v době jejich okupace Iráku. Vytyčila jsem hlavní nedostatky okupační správy a události, které měly negativní vliv na iráckou společnost. Následně jsem shrnula vývoj organizace Islámský stát. V poslední kapitole jsem uvedla argumenty potvrzující hypotézu stanovenou v úvodu práce – tedy že jedním z důsledků invaze Spojených států do Iráku je rozšíření organizace Islámský stát.

S odstupem času a s ohledem na vývoj nejen v Iráku, ale rovněž v okolních státech lze hodnotit invazi Spojených států do Iráku a její následky jako jeden z faktorů při destabilizaci oblasti a vzniku, respektive rozmachu Islámského státu. Nelze však jednoduše ukázat prstem ať už na Spojené státy, nebo na kohokoliv jiného, že právě ony jsou jediným strůjcem jedné z největších současných hrozeb světa.

Jedná se o kombinaci dlouholetého společenského konfliktu uvnitř státu, nespokojenosti společnosti a špatné okupační správy Spojených států. Naprosto nezvládnuta správa země po invazi přispěla k rozšiřování členů organizace Islámský stát.

Neúspěšná snaha o demokratizaci Iráku vedla k vytvoření mocenského vakua, které zčásti zaplnil právě radikální islámismus. Skrze Al-Kajdu, později Islámský stát, řada rozhněvaných Iráčanů ventilovala ať už svou nenávist vůči okupantům, nebo prostě jen zajišťovala příjem svým rodinám. Spojené státy tedy sice nejsou jediným tvůrcem

organizace Islámský stát, ale invaze a následná snaha o demokratizaci rozhodně napomohla k vyhocení dlouholetých konfliktů a obecné nespokojenosti a s odstupem času lze říci, že to částečně vedlo k radikalizaci části společnosti.

Summary

First of all, even though we can see that the so-called Islamic State is losing territories and power last days and months, it used to be one of the biggest global threats worldwide and still is a big threat. Although we can see its spread in last four years, in my thesis I deal with the consequences of the American invasion to Iraq in 2003 and one of the outcome is the expansion of the Islamic State.

In the first chapter, I summarized the United States' proclaimed reasons to intervene, the objectives of the intervention and the invasion itself. The main reason to intervene in Iraq was to fight against terrorist groups such as Al-Qaeda that was identified the culprit of the terrorist attacks in September 2001. The main objective of the intervention was to overthrow Saddam Hussein's regime and establish democracy. The invasion as such proceeded quite smoothly; the Iraqi army was defeated in a few days. However, the situation after was not handled that well.

In the next part of the thesis, I deal with the political and social results of the invasion. The Coalition Provisional Authority was established and an American expert on crisis management, terrorism and national security Paul Bremer was the head of it. He started so-called deBaasification of the society. The United States tempted to "clean" the new regime from the supporters of Saddam Hussein, so they got rid of them in the new state administration. Furthermore, Bremer dissolved the Iraqi army so thousands of young men were suddenly without a job, income and what is more important, they were armed. In Iraq, the Sunnis were leading the country for past decades. When the United States overthrew Hussein's regime, the conflict between Sunnis and Shias has sharpened. The security situation in the country was worsening day to day. Terrorist attacks committed against the occupiers were more and more frequent. The United States made several major mistakes during its occupation, such as the events in the Abu Ghraib prison and the University of terrorism- Camp Bucca.

Moreover, the next part is dedicated to the formation and development of the Islamic State. I mapped the beginnings of the organization, the growth of it and in the next chapter I looked for the connection between the growth of the Islamic State and invasion to Iraq in 2003. People started to join the radical organizations because they wanted a revenge for the Americans; they were unsatisfied with the new regime. Some

of the people needed money for their family, and because the regime did not allow them to do the same job as before, they joined the organizations. A part of the people that joined the side of radicalism, met with the members of Al-Qaeda or other organization in the prison, because the Americans put common prisons with the jihadists at the same place. In addition, some Sunnis joined the organizations because they wanted to fight against Shias.

To sum up, it is not easy to point at the United States or someone else, that they are solely responsible for the growth of radicalism and Islamic State. However, the invasion to Iraq and the subsequent unmanaged occupation contributed to the expansion of the Islamic State. A power vacuum was created and was filled with radical Islamism.

Použitá literatura

Primární zdroje

Knihy:

GOMBÁR, Eduard a Lukáš PECHA. *Dějiny Iráku*. Praha: Lidové noviny, 2013. ISBN 978-80-7422-249-8

WEISS, Michael a Hassan HASSAN. *Islámský stát: Uvnitř armády teroru*, 2015. ISBN 978-80-264-0883-3

Odborné články:

BRIDOUX, Heft a RUSSELL Malcolm. *Liberal Democracy Promotion in Iraq: a Model for the Middle East and North Africa?* Foreign Policy Analysis. No. 9, 2013, str. 327-346.

PFIFFNER, James P. *US Blunders in Iraq: De-Baathification and Disbanding the Army*. Intelligence and National Security, vol. 25, No. 1, 2010, str. 76-85.

Dokumenty:

CPA. *Coalition provisional Authority order number 1*. [online]. 2003 [cit. 2018-4-21]. Dostupné z: <https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB418/docs/9a%20-%20Coalition%20Provisional%20Authority%20Order%20No%201%20-%2005-16-03.pdf>.

CPA. *Coalition Provisional Authority Order Number 2, Dissolution of entities* [online]. 2003 [cit. 2018-3-12]. Dostupné z: <https://nsarchive2.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB418/docs/9b%20-%20Coalition%20Provisional%20Authority%20Order%20No%202%20-%2008-23-03.pdf>.

Rezoluce Rady bezpečnosti OSN 1441 [online]. 2002. Dostupné z: <http://www.un.org/Depts/unmovic/new/documents/resolutions/s-res-1441.pdf>.

Internetové zdroje:

A transcript of George Bush's war ultimatum speech from the Cross Hall in the White House [online]. 2003. Dostupné z:

<https://www.theguardian.com/world/2003/mar/18/usa.iraq>.

Adress to a Joint Session of Congress and the American People [online]. 2001.

Dostupné z:

<https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2001/09/20010920-8.html>.

Bush, G. President Delivers State of the Union Address, [online]. 2002. Dostupné z:

<http://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/01/20020129-11>.

Bush: Join 'coalition of willing' [online]. 2002. Dostupné z:

<http://edition.cnn.com/2002/WORLD/europe/11/20/prague.bush.nato/html>.

DALE, Catherine. *Operation Iraqi Freedom: Strategies, Approaches, Results, and Issues for Congress*. [online]. 2009. Dostupné z:

<https://fas.org/sgp/crs/natsec/RL34387.pdf>.

Iraq: a chronology of UN Inspections. [online]. 2002. Dostupné z:

https://www.armscontrol.org/act/2002_10/iraqspecialoct02.

KATZMAN, Kenneth a HUMUD, E. Carla. *Iraq: Politics, Security, and U.S. Policy*.

[online]. 2015. Dostupné z: <https://fas.org/sgp/crs/mideast/RS21968.pdf>.

Sekundární zdroje

Knihy:

GOMBÁR, Eduard. *Kmeny a klany v arabské politice*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0896-2

FAWAZ, A. Gerges. *Islámský stát cesta k moci*. 1. vydání. Praha: Vyšehrad, 2017.

ISBN 978-80-7429-810-3

RIEDEL, Bruce. The Brookings Institution. *The Search for Al-Qaeda: Its Leadership, Ideology, and Future*. 1. vydání. Washington, D.C. 2008. ISBN 9780815774143

HAHN, Peter. *Missions accomplished? The United states and iraq since world war I*. Oxford University: Oxford University Press, 2011. ISBN 978-0195333381

KEEGAN, John. *Válka v Iráku*. 1. vydání. Praha: BETA Dobrovský, 2006. ISBN 80-7306-241-0

KEPEL Gilles. *Válka v srdci islámu*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1217-8

PONÍŽILOVÁ, Martina. *Regionální řád a mocnosti Blízkého východu*. 1. vydání. Praha: Dokořán, 2016. ISBN 978-80-7363-813-9

STERN, Jessica a J. M. BERGER. *ISIS: The State of Terror*. Ecco Press. 2015. ISBN 8601423599847

Internetové zdroje:

After the war: Truck Bombing, huge suicide blast demolishes U.N. headquarters in Baghdad, top aid officials among 17 dead [online]. 2003 [cit. 2018-4-1]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2003/08/20/world/after-war-truck-bombing-huge-suicide-blast-demolishes-un-headquarters-baghdad.html>.

BASSIL, Youssef. *The 2003 Iraq War: Operations, Causes, and Consequences*. [online]. 2011 [cit. 2018-3-13]. Dostupné z: <http://www.lacsc.org/papers/papera1.pdf>.

Bush Defends Assertions of Iraq-Al Qaeda Relationship [online]. 2004. Dostupné z: <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A50679-2004Jun17.html>.

BOYD, John E. Chandrasekaran, Rajiv. *Imperial life in the emerald city; inside Iraq's Green Zone* [online]. 2008. Literature Resource Center, EBSCOhost (poslední přístup 1. 2. 2018).

CARNEY, A. Stephen. *Allied Participation in Operation Iraqi Freedom*. [online]. 2011 [cit. 2018-3-19]. Dostupné z: https://history.army.mil/html/books/059/59-3-1/CMH_59-3-1.pdf.

Camp Bucca: The US prison that became the birthplace of Isis [online]. 2014 [cit. 2018-4-15]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/camp-bucca-the-us-prison-that-became-the-birthplace-of-isis-9838905.html>.

Former *US military adviser David Kilcullen says there would be no Isis without Iraq invasion* [online]. 2016 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/iraq-war-invasion-caused-isis-islamic-state-daesh-saysus-military-adviser-david-kilcullen-a6912236.html>.

JONES, Gary and ROBERTS, Bob. *WHAT PLANET ARE THEY ON?; IRAQ SURVEY GROUP: Saddam had no WMD*. 2004. Dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/339460579/CE97DDA1ABB4307PQ/8?accountid=1723>.

KATZMAN, Kenneth. *Iraq and Al Qaeda: Allies or Not?* [online]. 2004 [cit. 2018-3-5]. Dostupné z: <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a474967.pdf>.

KUOTI, Yasir. *Exclusion and violence in post – 2003 Iraq*. *Journal of international affairs* 69, no. 2: 19-28. Business Source Complete, EBSCOhost (Poslední přístup 1. 2. 2018).

LINDNER, Tomáš. *Spod'ary nám pomohly vyhrát válku* [online]. 2015 [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/denni-menu/zradili-american-kurdy>.

MUELLER, John. *The Iraq Syndrome*. [online]. [cit. 2018-3-20]. Dostupné z: <https://www.foreignaffairs.com/articles/north-korea/2005-10-01/iraq-syndrome>.

MURPHY, Dan. *Has Al Qaeda advanced its goals since 9/11?* [online]. 2006 [cit. 2018 - 20 - 03]. Dostupné z: <https://www.csmonitor.com/2006/0911/p10s01-wogi.html>.

President Obama claims rise of Isis is 'unintended consequence' of George W. Bush's invasion in Iraq [online]. 2015 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <https://www.independent.co.uk/news/world/middle-east/president-obama-claims-rise-of-isis-is-unintended-consequence-of-george-w-bush-s-invasion-in-iraq-10115243.html>.

Radicalisation Awareness Network [online]. [cit. 2018 - 20 - 03]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/radicalisation_awareness_network_en.

U.N. weapons inspector Hans Blix faults Bush administration for lack of "critical thinking" in Iraq [online]. 2004 [cit. 2018-04-21]. Dostupné z: https://www.berkeley.edu/news/media/releases/2004/03/18_blix.shtml.

US Army was told to protect looted museum [online]. 2003 [cit. 2018-4-5]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2003/apr/20/internationaleducationnews.iraq>.

US President gives Saddam 48 hour ultimatum. In: Youtube [online]. 21. 7. 2015 [cit. 2018-03-04]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1Xycyq2j8JI>.

Válka v Iráku – 10. den [online]. 2003 [cit. 2018-4-1]. Dostupné z: <https://zpravy.idnes.cz/online.aspx?online=1000989&strana=2>.

Vice President Speaks at VFW 103rd National Convention [online]. 2002. Dostupné z: <https://georgewbush-whitehouse.archives.gov/news/releases/2002/08/20020826.html>.

Suicide bomber kills troops as Saddam unleashes 'martyrs' [online]. 2003 [cit. 2018-4-1]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/northamerica/usa/1426101/Suicide-bomber-kills-troops-as-Saddam-unleashes-martyrs.html>.

Sunnis and Shia in the Modele East [online]. 2013 [cit. 2018-3-12]. Dostupné z:
<http://www.bbc.com/news/world-middle-east-25434060>.

Teze bakalářské práce

TEZE BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
Jméno: Pokorná Kristýna
E-mail: pokornakr@seznam.cz
Semestr: Letní semestr
Akademický rok: 2017/2018
Název práce: Snahy spojených států o demokratizaci Iráku: společenské a politické důsledky
Předpokládaný termín ukončení (semestr, školní rok): LS 2017/2018
Vedoucí bakalářského semináře: PhDr. Marek Pečenka
Vedoucí práce: PhDr. Jan Hornát
V čem se oproti původnímu zadání změnil cíl práce? Původním cílem bylo mapovat vztahy Spojených států k organizaci Islámský stát a zjistit, zda zahraniční politika států vedla k vytvoření této organizace. Vzhledem k tomu, že tento cíl byl příliš široký, zúžila jsem jej na zodpovězení na otázku, jaké kroky podnikly Spojené státy k demokratizaci Iráku a jaké dopady tyto kroky následně měly na společenskou a politickou situaci v Iráku. V závěru práce se budu věnovat tomu, jak tyto změny v Iráku mohly tvořit podhoubí pro expanzi organizace Islámský stát.
Jaké změny nastaly v časovém, teritoriálním a věcném vymezení tématu? V teritoriálním vymezení tématu nedošlo ke změně, práce se stále věnuje vztahu USA k Blízkému Východu. Časové vymezení tématu jsem zúžila převážně na roky 2003 až 2006 a tedy do formálního konce americké správy Iráku. K největším změnám došlo v otázce věcného vymezení tématu. Práce bude mapovat snahu USA o demokratizaci Iráku s tím, že teze zní: Snaha Spojených států amerických o demokratizaci Iráku vytvořila jakousi živnou půdu pro organizaci Islámský stát.
Jak se proměnila struktura práce (vyjádřete stručným obsahem)? Práce bude rozdělena na pět částí s tím, že první část se bude věnovat americké invazi do Iráku v roce 2003. Následující část bude zaměřena na události po invazi, a tedy snahu Spojených států

o nastolení demokracie. Další část bude mapovat vznik Islámského státu a jeho rozšíření po roce 2003 v souvislosti se snahou Spojených států o demokratizaci Iráku. Pátou částí bude závěr, a tedy vyvrácení či potvrzení teze.

Jakým vývojem prošla metodologická koncepce práce?

Práce bude převážně deskriptivní. Bude odpovídat na výzkumnou otázku, jak souvisí americká invaze v Iráku s rozšířením teroristické organizace Islámský stát.

Které nové prameny a sekundární literatura byly zpracovány a jak tato skutečnost ovlivnila celek práce?

Vzhledem k tomu, že došlo k úpravě tématu, zdroje jsem doplnila o publikace, které se zabývají Spojených států o demokratizaci Iráku.

Kuoti, Yasir. 2016. "EXCLUSION AND VIOLENCE IN POST-2003 IRAQ." Journal Of International Affairs 69, no. 2: 19-28. Business Source Complete, EBSCOhost (accessed February 1, 2018).

Keegan, John. 2006. Válka v Iráku: . n.p.: Praha: Beta-Dobrovský ; Plzeň : Ševčík, 2006, 2006. Centrální katalog UK / Central Catalog CU, EBSCOhost (accessed February 1, 2018).

Boyd, John E. 2008. "Chandrasekaran, Rajiv. Imperial life in the emerald city; inside Iraq's Green Zone." Kliatt, 2008. 55. Literature Resource Center, EBSCOhost (accessed February 1, 2018).

Jeff, Bridoux, Russell Malcolm. 2012. „ Liberal Democracy Promotion in Iraq: a model for the Middle East and North Africa.“ Foreign policy analysis, doi: 10.1111/j.1743-8594.2012.00181.x

Charakterizujte základní proměny práce v době od zadání projektu do odevzdání tezí a pokuste se vyhodnotit, jaký pokrok na práci jste během semestru zaznamenali (v bodech):

- věcné vymezení tématu
- ujasnění cíle práce
- formulace výzkumné otázky
- formulace teze
- zpracovávání základní literatury

Podpis studenta a datum:

Schváleno:	Datum	Podpis
Vedoucí práce		
Vedoucí bakalářského semináře		